

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS AUTOMOBILIŲ KELIŲ DIREKCIJOS STATYBOS DARBŲ PIRKIMAI

2009 m. gruodžio 23 d. Nr. VA-P2-20-11-26
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento
direktorės Zitos Valatkienės
2009-04-20 pavedimą Nr. P2-20-11-2

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Remigijus Bieliauskas (grupės vadovas)
Jonas Šakalinis
Tautvydas Lankelis

Auditas pradėtas 2009-04-20
Auditas baigtas 2009-12-23

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Atlikdami šį auditą siekėme nustatyti statybos darbų viešųjų pirkimų trūkumus ir pasiūlyti galimus sprendimus šiai sričiai patobulinti. Auditą atlikome Lietuvos automobilių kelių direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos ir Viešųjų pirkimų tarnyboje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, bendravome su Aplinkos ir Ūkio ministerijomis.

Audito metu nustatėme, kad skaičiuojamųjų statybos darbų kainų rekomendacijų sudarymo nekontroliuoja nei Aplinkos ministerija, nei VI Statybos produktų sertifikavimo centras. Taigi valstybinės institucijos negali garantuoti šių įkainių teisingumo, nors visos valstybinės, savivaldybių ir kitos lėšos statybos darbams planuojamos vadovaujantis šiais įkainiais. Be to, projektuotojai šių įkainių reikšmes gali nevaržomai keisti, todėl didėja rizika, kad taip nustatytos projektų skaičiuojamosios kainos neatitinka vidutinių rinkos kainų. Dėl šių priežasčių mažėja užsakovo investicijų planavimo tikslumas. Rekomendavome Aplinkos ministerijai užtikrinti registruojamų skaičiuojamųjų statybos darbų kainų rekomendacijų pagrįstumą ir teisės aktais reglamentuoti rekomenduojamų statybos darbų kainų klasifikavimą, standartizavimą, kad to paties darbo rekomendacinės ir projektuotojų nustatomos kainos nebūtų skirtingų reikšmių.

Šiuo metu skaičiuojamosios statybos darbų kainos neturi įtakos viešųjų pirkimų rezultatams, todėl perkančiosios organizacijos pačios nustato priimtinas kiekvieno statybos darbų pirkimo kainas. Tai rodo, kad skirtingos perkančiosios organizacijos tuos pačius darbus gali pirkti skirtingomis kainomis, o šios kainos už skaičiuojamąsias gali būti neribotai didesnės. Be to, ne visada projektų sąmatos perskaičiuojamos vadovaujantis naujausiais įkainiais. Esant tokiai situacijai kyla rizika, kad perkančiajai organizacijai dažnai gali neužtekti lėšų sumokėti už perkamus darbus, arba ji konkrečiam projektui lėšų gali skirti per daug. Dėl to vėlesniam laikotarpiui nepagrįstai gali būti nukelti kitų prekių, paslaugų ar darbų pirkimai. Rekomendavome LR Vyriausybei teisės aktais nustatyti pareigą perkančiosioms organizacijoms statybos darbus pirkti ne didesne nei skaičiuojamoji kaina ir projektų sąmatas visada perskaičiuoti vadovaujantis tuo metu galiojančiomis skaičiuojamųjų statybos kainų rekomendacijomis.

Viešųjų pirkimų tarnyba viešuosius pirkimus vertina daugiausia teisėtumo požiūriu. Kadangi teisės aktai reglamentuoja tik pirkimo etapus nuo pirkimo paskelbimo iki sutarties sudarymo, todėl kiti etapai, kaip, pavyzdžiui, skaičiuojamųjų statybos darbų kainų nustatymas, sutarties įvykdymo atitiktis viešojo pirkimo rezultatams ir kiti klausimai lieka nekontroliuojami. Pasiūlėme Ūkio ministerijai inicijuoti priėmimą teisės aktų, užtikrinančių viešųjų pirkimų sistemine, t. y. nuo sumanymo pirkti iki sutarties, apmokėjimo, garantinių įsipareigojimų įvykdymo, stebėseną ir kontrolę.

Audito metu nustatėme, kad projektų stambinimas sujungiant darbus savarankiškuose ekonomines ir(ar) technines funkcijas atliekančiuose objektuose bei ruožuose, kurie gerokai nutolę vienas nuo kito, užkerta kelią smulkiems ir vidutiniams užsienio šalių ir Lietuvos rangovams teikti pasiūlymus tokiuose pirkimuose. Atsisakius tokios praktikos, padidėtų statybos darbų pasiūla, o tai sudarytų sąlygas mažėti rangos kainoms ir taip padidinti viešųjų pirkimų ekonomiškumą. Be to, Lietuvos automobilių kelių direkcija visų viešųjų pirkimų dokumentuose ribojo subrangos mastą, kas neleido pirkimuose dalyvauti smulkioms ir vidutinėms statybos įmonėms. Netikslinga užsakovo rezervo lėšas įtaukti į tiekėjų pasiūlymus ir į pirkimo sutarties kainą, kadangi užsakovo rezervo lėšos gali būti naudojamos tik projekte nenumatytiems, tačiau būtiniems atlikti, darbams apmokėti, o viešojo pirkimo metu šie darbai nėra žinomi.

Rekomendavome Viešųjų pirkimų tarnybai teisės aktais nustatyti pareigą perkančiosioms organizacijoms sudaryti galimybę tiekėjui pateikti pasiūlymą kiekvienam iš perkamų savarankišką ekonominę ar techninę funkciją atliekančių objektų atskirai, reglamentuoti tiekėjų kvalifikacijos patikrinimą taip, kad perkančiosios organizacijos negalėtų dirbtinai riboti konkurencijos nustatydamos apribojimus subrangos mastui ir nustatyti, kad perkant statybos darbus užsakovo rezervo suma nebūtų įtraukiama į rangos sutarties kainą.